Obraćanje Visokog predstavnika, Wolfganga Petritscha Stalnom vijeću OESS-a

Ovo će biti moje posljednje obraćanje vama u funkciji Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu. Dana 27. svibnja dužnost predajem mom nasljedniku i prijatelju, lordu Paddyju Ashdownu. Uvjeren sam da će se Paddy pokazati kao izvrstan izbor za realizaciju ove teške zadaće.

Tijekom nekoliko posljednjih tjedana sagledao sam ove tri godine koje sam proveo u Bosni i Hercegovini. Sjetio sam se svih izazova, kriza i raskrsnica do kojih sam došao u trenutku kad sam tek stigao i pokušao sam ih usporediti sa situacijom u kojoj se nalazimo sada.

Ja odista vjerujem da je Bosna i Hercegovina u tom vremenu postigla ogromne pomake, što najavljuje početak, a ne kraj, pozitivnih promjena. Ja isto tako vjerujem, dame i gospodo, da put koji je prešla Bosna i Hercegovina svima nama nudi ozbiljne lekcije u vrijeme kada je opasnost "propalih država" prepoznata u međunarodnoj politici.

Kao što i sami znate, ratu u stvari nikada nije "kraj" nakon što se sve strane iscrpe za pregovaračkim stolom i ubijanje – uglavnom – prestane. Tek u poslijeratnom periodu društvo počinje liječiti svoje rane. Ukazuje se suštinska prigoda gdje se stvari mogu dovesti na pravu trasu i omogućiti oporavak zemlje. Istovremeno, moramo biti osjetljivi u našem djelovanju. Budući da međunarodna zajednica postaje sve više i više angažirana u područjima koja izlaze iz rata, bilo bi isuviše lako da se međunarodni angažman izrodi u nešto čega se mnogi pribojavaju – novi imeprijalizam.

Da bismo procijenili je li bilo ispravno ili nije intervenirati u Bosni i Hercegovini na način na koji smo intervenirali, moramo se vratiti u 1993. godinu. Te godine je Imperijalni ratni muzej iz Londona uputio slikara Petera Howsona u Bosnu i Hercegovinu kao "zvaničnog ratnog umjetnika", s namjerom da zabilježi aktivnosti britanskih vojnika koji su sudjelovali u mirovnoj misiji UN-a, osuđenoj na propast. Njegovi radovi su uhvatili podmukli i neupadljivi užas rata. Na jednoj slici prikazani su mirovnjaci UN-a u oklopnom vozilu koje je gotovo izvan vidika parkirano iza jedne kuće. U daljini se vide susjedna sela u plamenu. Figura čovjeka poput duha bježi u pozadini. Njen naslov je jednostavan, "promatrači". Ova slika šokantnom jezgrovitošću sažima neadekvatnost primarnog odgovora međunarodne zajednice na rat u Bosni i Hercegovini.

Plaši me da je ova zastrašujuća inertnost, njen užasavajući kvalitet, sada zaboravljen. Razlozi za intervenciju, komplicirane, dosadne, birokratske sitnice angažmana – odijela umjesto fotogeničnijih tenkova, da tako kažem – sada su postali važniji.

Kada sam stigao u Sarajevo u ljeto 1999. godine da preuzmem dužnost imao sam dojam da su zbivanja pomalo zamrznuta. Slobodan Milošević je bio okrvavljen ali ne i pokoren nakon pada koji je doživio na Kosovu. On je i dalje ubrizgavao nacionalistički otrov u pretežno srpski entitet u Bosni i Hercegovini. Isti takav otrov, iako sa drugačijom etiketom, dotjecao je iz Hrvatske od Franje Tuđmana. Provedba Aneksa 7 Daytonskog sporazuma – povratak stotina tisuća izbjeglica i prognanika svojim domovima, od vitalnog značaja za otklanjanja posljedica etničkog čišćenja – činila se nemogućim. Nacionalističke stranke, koje su preživljavale na kisiku etničkog straha, njihove korumpirane elite koje su ubirale svu korist, značile su jadnu prognozu za Bosnu i Hercegovinu koja je objavila svoju neovisnost u mračnim danima 1992. godine. Škola mišljenja prema kojoj Bosna i Hercegovina pati od

“sindroma vjekovne mržnje” sve je do nedavno preporučivala prekrajanje granica u nadi nalaženja jeftinog, brzog izlaza.

Moji prethodnici na funkciji Visokog predstavnika, Carl Bildt i Carlos Westendorp, suočili su se sa ekstremno teškim i žurnim pritiskom poslijeratnog perioda, ali uspjeli su utemeljiti institucije koje je predviđao Daytonski mirovni sporazum. Mnoge od pozitivnih promjena do kojih je došlo nakon moga dolaska došle su izvana kao i iz same Bosne i Hercegovine, kao što je nestanak “Twin Peaks-a” balkanskog nacionalizma: Tuđman je umro a Milošević danas živi u zatvorskoj ćeliji u blizini Haga. Danonoćna nazočnost međunarodnih vojnika u okviru SFOR-a i civilno osoblje koje radi na provedbi Daytona također su u kombinaciji pridonijeli prevazilaženju politike straha koju su perpetuirali nacionalisti.

Po mome dolasku, četiri godine nakon potpisivanja Daytona, međunarodna zajednica je tražila jasnu i kreativnu strategiju usmjerenu na postizanje krajnjeg cilja – samoodržive BiH u ne tako dalekoj budućnosti. Moj odgovor je bio u dva ključna područja. Prvo, bilo je jasno da moramo restrukturirati naš angažman i utvrditi i energično raditi na jednom broju ključnih zadaća – stubova buduće samoodržive Bosne. Ja sam predložio tri prioriteta:

- ubrzan povratak izbjeglica u cilju otklanjanja užasa rata i reintegracije duboko podijeljenje zemlje;
- čvršći pristup u izgradnji institucija, kako bi se Bosna i Hercegovina pretvorila u funkcionalnu državu koja će se moći integrirati u Europu;
- i gospodarska reforma kao pokretač svega ovoga.

Drugo, morali smo početi tako što smo vratili zemlju njenim izabranim predstavnicima i građanima. Pedeset godina komunizma koji je nametan iz Beograda, rat sa dubokim traumama i Daytonski mirovni sporazum – i to zbunjujući sporazum jer nije dao ni pobjednika ni gubitnika – rezultiralo je rezignacijom i

osjećajem: neka to sve sredi međunarodna zajednica.

Ovo se moralo promijeniti u ono što sam ja nazvao "ownership" – lokalna odgovornost. Bosanci i Hercegovci, kako najviši dužnosnici tako i obični ljudi morali su prihvatiti činjenicu da je Bosna i Hercegovina njihova zemlja – te prema tome u konačnici i njihov problem. Mi smo bili tu da pomognemo, ali ne da radimo sve zauvijek.

Prvi period moga mandata mogao bi se nazvati "visoko intervenistički". Koristio sam ovlasti da smjenjujem one dužnosnike koji su radili protiv provedbe Daytona. Krajem 1999. godine smjenio sam više dužnosnika – 22 koji su kočili povratak – nego što je moj prethodnik za vrijeme cijeloga svoga mandata u Bosni i Hercegovini. Uputio sam jasnu poruku staroj gardi nacionalista da Daytonski sporazum nije samo puki komad papira za smirivanje zapadnjačke savjesti nego živi dokument kojim je zacrtan put jedne demokratske, tolerantne i multietničke države u Europu.

Postoji način za mjerenje uspjeha mirovnih napora – brojanjem povrataka izbjeglica. Do 1999. godine stopa povratka je bila takva da bi trebalo desetine godina za provođenje Aneksa 7. Republika Srpska je osobito branila svoju monoetničku strukturu omogućivši povratak za svega 10 000 Bošnjaka i Hrvata i zastrašivajući čak i ovo malo povratnika čestim nasiljem.

Pored smjena dužnosnika počeo sam s nametanjem novih zakona čime su se otklanjale pravne praznine u imovinskim zakonima u Bosni i Hercegovini; praznine koje su sprečavale ljude da povrate svoje prijeratne domove; praznine koje su direktno išle na ruku kreatorima etničkog čišćenja. Moj Ured, u tijesnoj suradnji s kolegama iz Misije OESS-a u BiH, ali i iz UNMIBH-a, UNHCR-a i CRPC-a, tj. Komisije za imovinske zahtjeve raseljenih osoba i izbjeglica, preinačili su pitanje imovine sa političkog na pravno. I što je od suštinskog značaja, širom zemlje postojala je koordinacija na terenu.

Rezultat: manjinski povratak – tj. povratak izbjeglica ili prognanika osoba u područja gdje su brojčano manjina – dostigao je broj od 67 000 u 2000. godini, da bi se u 2001. godini taj broj povećao za još 36 %, odnosno 92 000. Ako se trenutna stopa povratka izbjeglica nastavi, Aneks 7 mogao bi se u potpunosti provesti za četiri godine. Ono što se 1999. godine činilo nemogućim sada postaje realnost.

Prošlog tjedna general John Sylvester, zapovjednik SFOR-a, Werner Blatter, voditelj misije UNHCR-a i ja poveli smo veleposlanike akreditirane u BiH na helikopterski obilazak mjesta na kojima se odvija povratak širom zemlje. Bio sam duboko dirnut vidjevši te hrabre povratnike kako obnavaljaju svoj život u mjestu Hajdarevići blizu Zvornika, odakle je cjelokupno stanovništvo protjerano za vrijeme rata, kao i u mnogim drugim područjima gdje je povratak izgledao neostvariv samo nekoliko godina unazad.

Međutim, ono što me veoma zabrinjava jeste nedostatak pomoći koja se osigurava povratnicima za obnovu kuća. Domaća tijela pružaju izvjesnu pomoć, ali ona je daleko ispod potrebnog. Međunarodna pomoć se drastično smanjila. Dame i gospodo, pozivam vas da lobirate kod svojih vlada da pružaju potporu procesu povratka. Ne možemo dozvoliti da povratak, sada kada je politički moguć i kada se zaista realizira, propadne zbog nedovoljne pomoći.

Također od vas tražim da pružite potporu našim naporima na postizanju dugoročne održivosti povratka. Sada se više ne radi o sigurnosti. Sada se radi o radnim mjestima, dostupnosti socijalnih usluga, kao što je zdravstvena zaštita i mirovine, političkoj zastupljenosti na lokalnoj razini i obrazovnom sustavu koji će uzeti u obzir potrebe djece povratnika. Kako vam je zasigurno poznato, u Bosni i Hercegovini postoje tri odvojena obrazovna sustava, koje smo mi počeli reformirati. Imajući u vidu visok broj manjinskih povrataka, moramo djelovati brzo.

Pitanje zapošljavanja povratnika bit će rješeno kada se poboljša ekonomska situacija. I u reformi gospodarstva međunarodna je zajednica usvojila koordiniran pristup. Ovaj model je bio "funkcionalna integracija" ekonomske zajednice poslijeratne Europe, koji je uvezao dojučerašnje neprijatelje u partnerstvo. Bosna i Hercegovina se nalazi pred strmim usponom ali svi sastojci za gospodarski oporavak su tu: stabilna, jedinstvena valuta vezana za euro; proces privatizacije koji je već dobro u tijeku; suvremeni zakoni u oblasti bankarstva koji su bacili u zapećak korumpirani monopol iz komunističke ere na financijske usluge, kojima su se financirale nacionalističke stranke; neovisni regulatori u ključnim oblastima, kao što su telekomunikacije i električna energija; zakoni o standardizaciji tako da Bosna i Hercegovina može izvoziti robe na bogata tržišta Europske unije, koja je robu iz Bosne i Hercegovine oslobodila carinskih i poreskih obveza.

Današnja Bosna i Hercegovina jasno izgleda kao prava država. Državna vlada, tkz. Vijeće ministara, razvila se od tri na šest ministarstava. Ja sam nametnuo zakon i uspostavio Državnu graničnu službu, koju građani cijene zbog toga što zaustavlja krijumčarenu robu i nezakonite imigrante. Ja sam osnovao sud na razini države. Ali veći dio ovih uzbudljivih postignuća u izgradnji državnih institucija spada u zasluge koaliciji "Alijansa za promjene", koja je nakon izbora 2000. godine zamijenila nacionalističke stranke na vlasti na državnoj razini i u Federaciji. U Republici Srpskoj, SDS koji je osnovao Radovan Karadžić bio je još jak, ali ova stranka se složila da mjesto premijera ustupi reformskom ekonomisti Mladenu Ivaniću.

Alijansa je sebi zacrtala u plan ozbiljne ekonomske reforme. Ona se aktivno pridružila globalnoj borbi protiv terorizma nakon 11. rujna, dokazavši tako da Bosna i Hercegovina nije voljna prikrivati potencijalne teroriste. Ministar vanjskih poslova i premijer u tijeku osam mjeseci, Zlatko Lagumdžija,

tijekom svojih čestih posjeta inozemstvu, predstavljao je novu BiH – državu koja je željela biti priznata kao odgovoran i neovisan akter, a ne "propala država".

Ja sam s čelnicima Alijanse izgradio drugačiji odnos – odnos utemeljen na partnerstvu i uzajamnom poštovanju kao prijelaznoj fazi na putu ka punoj odgovornosti. Ova novonađena odgovornost kod političara u BiH se također može mjeriti. U periodu od mog dolaska 1999. godine do osnivanja funkcionalne državne vlade u ožujku 2001. godine, donio sam 146 odluka kojima sam mijenjao i dopunjavao stare, odnosno nametao nove zakone i smijenio sam 56 opstruktivnih dužnosnika s njihovih položaja. Od tog vremena do danas, donio sam samo 59 odluka i smijenio svega sedam dužnosnika.

Moja posljednja velika intervencija, možda najveća intervencija koju sam napravio – svakako je bila najteža – bila je smjena Ante Jelavića s dužnosti hrvatskog člana Predsjedništva BiH zajedno sa smjenama još trojice dužnosnika HDZ-a koji su mu pružali potporu u proglašavanju "Hrvatske samouprave" u BiH. Nekoliko tjedana poslije, nametnuo sam "privremenu upravu" u Hercegovačkoj banci gdje su se odvijale sumnjive tranzakcije. Kako se dokazalo tijekom istrage, banka je trebala biti financijska okosnica "Hrvatske samouprave".

Mnogi su rekli, a i ja se slažem, da je nezakonito i neustavno proglašenje "Hrvatske samouprave" predstavljalo najveću prijetnju Daytonskom procesu. Tisuće hrvatskih vojnika je napustilo oružane snage Federacije. Jedan dio policijskih snaga se također pobunio. Poduzeća sa sjedištem u Hercegovini htjela su prestati plaćati poreze i carine. Da se uspostava "Hrvatske samouprave" nije spriječila Dayton bi bio poražen.

Međutim, zahvaljujući našoj odlučnoj reakciji, gosp. Jelavić je morao javno priznati propast ovoga projekta i sabora HDZ-a iz prošlog listopada. On i ostali smijenjeni dužnosnici su prošloga petka odustali od stranačkih dužnosti kako bi se omogućila registracija HDZ-a za naredne izbore. Nadam se da

će iz ovoga procesa izaći nova i umjerena stranka, koja će ponovno zastupati interese svojih birača u zakonitim institucijama ove zemlje.

Zbog ovlasti koje su mu dodijeljene, Visoki predstavnik se čini gotovo kao dobronamjerni diktator. Ovo je, vjerovao sam od samog početka moga mandata, bilo nužno u kratkoročnom periodu kako bi se iskorijenio uvriježeni otpor i stvorio okvir u kojem će demokracija funkcionirati. Ali, znao sam da bi to u dugoročnom periodu djelovalo protiv cijeloga smisla međunarodnog angažmana u Bosni i Hercegovini, naime, uspravljanja ove zemlje na sopstvene noge. Unutar i van moga Ureda konstantno se prebacivala debata između onih koji su zauzimali maksimalistički pristup – nametnuti sve i tako završiti stvar – i onih koji su se bojali da će energična akcija uništiti civilno društvo u ionako slaboj državi. U svakodnevnom poslu morao sam ići objema stazama. Vjerujem da su energične intervencije tijekom prvog dijela moga mandata bile nužne u cilju pružanja pomoći snagama koje su usmjerene naprijed da izrone na površinu.

Ali jedan zakon koji je uvijek imao poseban tretman i kome se poklanjala posebna pozornost jeste Izborni zakon Bosne i Hercegovine. Robert Barry i Bob Beecroft – dva vrijedna veleposlanika koji su predvodili Misiju OESS-a u BiH u tijeku moga mandata i koji su moji osobni prijatelji – suglasli su se sa mnom da se ovaj zakon ne bi trebao nametati. Njegovo donošenje ili nedonošenje bilo bi instrument za mjerenje sposobnosti stranaka u BiH da nađu kompromis.

Vrijedilo je čekati. Vlada Alijanse za promjene donijela je Izborni zakon u kolovozu prošle godine, što je utrlo put za prijam Bosne i Hercegovine u Vijeće Europe krajem prošlog mjeseca, što je još jedan od pokazatelja sve jače državnosti i više razine demokratizacije BiH. Tijela BiH sada sama organiziraju izbore koji su zakazani za 5. listopada, prvi put nakon šest izbora koje je organizirao i nadgledao OESS.

OESS je bila jedna od prvih organizacija koja je uvidjela značaj koordiniranog pristupa u Bosni i Hercegovini. Ne samo da je igrao ključnu ulogu u obimnom poslu u svezi organizacije izbora i Izbornog zakona, već i u teškoj oblasti provedbe imovinskih zakona i demokratizacije. Iako je i dalje vodeća agencija kada se radi o izborima, OESS sada pruža aktivnu potporu i djeluje kao savjetodavno tijelo Izborne komisije BiH. Ne mogu iskazati koliko sam imao sreće što sam imao tako sposobnog, energičnog i mudrog partnera u provedbi Daytonskog sporazuma.

Dame i gospodo, ima mnogo drugih konkretnih postignuća koja pokazuju da su naši napori na izgradnji državnih institucija bili usmjereni u pravom smjeru. Da spomenem samo još dva primjera: prošlog je tjedna vlada BiH potpisala ugovor o provedbi tkz. sustava zaštite osobnih podataka građana, CIPS. Ovaj naziv označava sustav prema kojem će država voditi brigu oko izdavanja novih osobnih dokumenata – uključujući putovnice, vozačke dozvole i osobne karte – čime će se staviti točka na kaos koji je preovladavao u ovoj oblasti. Ovo bi u dugoročnom periodu trebalo voditi ka ublažavanju viznih ograničenja koja građani Bosne i Hercegovine nepravedno trpe.

Također mi je drago da su se oba entiteta dogovorila oko smanjivanja broja pripadnika svojih oružanih snaga, u okviru procesa koji je vodila Misija OESS-a na civilnoj strani i SFOR-a na vojnoj. Smanjenje broja pripadnika vojske je značajno: oružane snage Federacije smanjuju se ove godine sa 23 000 na 13 200 pripadanika, a Vojska RS sa 8 500 na 6 600 pripadnika. Daljnja smanjenja će uslijediti naredne godine, što će omogućiti entitetima da postignu prosječan europski obrambeni proračun od dva do tri posto GDP-a umjesto sadašnjih šest procenata u Federaciji i deset procenata u Republici Srpskoj.

Konačno, prije samo dva dana, javna radio-televizija koja pokriva teritorij cijele države, BH TV 1, počela je s emitiranjem večernih vijesti pored sportskog i zabavnog

programa koji je emitirala i ranije. BH TV 1, poznata i pod radnim naslovom PBS, predstavlja dio javnog radio-televizijskog sustava koji izgrađujemo od 1999. godine. Informativni servis daje Bosni i Hercegovini onu vrstu televizije koja je standard u ostatku Europe – neovisnu i predviđenu da služi svim građanima.

Dozvolite mi da sad kažem šta ću ja uvijek smatrati krajnjim dokazom da je Bosna i Hercegovina ušla u novu eru: on proističe iz nedavno usvojenih amandmana na entitetske Ustave. Kao što vam je vjerojatno poznato, u Ustavu Republike Srpske samo se Srbima priznaje status konstitutivnog naroda dok se u Ustavu Federacije taj status priznaje samo za Bošnjake i Hrvate. Ustavni sud Bosne i Hercegovine je u 2000. godini proglasio ove odredbe neustavnim.

Trebalo je gotovo dvije godine i onda nakon toga još gotovo 100 sati veoma teških pregovora pod mojim okriljem da vodeće stranke u BiH postignu tkz. Sporazum Mrakovica-Sarajevo, 27. ožujka, koji je bio okvir za donošenje amandmana. Moram priznati da sam morao okončati taj proces nametanjem amandmana jer su SDA i HDZ spriječile osiguranje potrebne dvotrećinske većine u Federaciji, a Republika Srpska nije mogla da smogne snage da prihvati tri mala detalja iz Sporazuma Mrakovica-Sarajevo.

Međutim, većinu posla su stranke iz Alijanske i čelništvo Republike Srpske obavile same, prihvatajući na taj način potrebu postizanja kompromisa. A Republika Srpska je sama prihvatila činjenicu da ne može više isključivati Bošnjake, Hrvate i druge građane nesprske nacionalnosti iz svojih zakonodavnih, izvršnih i sudskih institucija i ostalih procesa odlučivanja u tom entitetu.

Ovo je od monumentalnog značaja. Sposobnost postizanja kompromisa je sama srž demokracije. Ovdje se to kanačno desilo. Ja sam siguran da uviđate što znači za rukovodstvo Republike Srpske, čiji dio je i SDS, priznati da Republika

Srpska ne može ostati ekskluzivistička, monoetnička struktura.

Učinak ovih amandmana će se odraziti na život svakog građanina BiH time što će se dva entiteta pretvoriti u multietničke zajednice koje jamče punu zastupljenost i doprinos od strane svih nacionalnosti na svim razinama vlasti i javne administracije. Lideri Bosne i Hercegovine su ti koji su postigli kompromis. Oni su proces imali u svojim rukama i oblikovali budućnost građana Bosne i Hercegovine. Proces ustavnih reformi ja također otkrio i novi kvalitet Daytona, time što je Sporazum, takoreći, sam sebe unaprijedio i dovršio. Ustavni sud, institucija koja je predviđena Sporazumom, donio je odluku. Njena proveba odvela je Bosnu i Hercegovinu dalje od onoga što je prvobitno određeno Daytonom.

Kritičarima međunarodne intervencije bih rekao – da, naravno da imamo naše vlastite interese: interes za stabilnu Bosnu i Hercegovinu, stabilan Balkan kojem se mora dati svaki podstrek kako bi se pridružio europskoj obitelji država. Mi moramo gajiti najviša očekivanja i nade za naše susjede jer 11. rujna i te kako pokazuje što se dešava ako okrenemo leđa slabijim državama. George Soros je tvrdoglav biznismen ali i on i te kako jasno vidi koje je zlo gledati samo do granice ispod koje se neće ići. Ovoga mjeseca on je napisao na temu globalizacije slijedeće: "… ne možemo graditi globalno društvo bez uzimanja u obzir moralnih čimbenika".

Međunarodni angažman funkcionira, dame i gospodo. Pogledajte Bosnu i Hercegovinu i neprocjenjivu ulogu koju je odigrao OESS i onda to možete vidjeti sami.

Ja odlazim iz Bosne i Hercegovine uvjeren da svome nasljedniku lordu Ashdownu predajem solidne temelje. U tijeku njegovog mandata stvari će se ponovo mijenjati. Na osnovu postignuća iz proteklih godina, međunarodna zajednica je već reorganizirala svoje prisustvo, što je u veljači potvrdio Upravni odbor

Vijeća za provedbu mira. Suradnja je sad čak i tješnja: Visoki predstavnik predsjedava Kabinetom koji se sastoji od voditelja svih ostalih relevantnih međunarodnih organizacija. Postoje četiri međuagencijske radne skupine koje se bave s tri ključne zadaće – gospodarskom reformom, izgradnjom institucija i povratkom – kao i vladavinom zakona, što je preduvjet uspjeha prethodna tri pitanja.

U uspostavi vladavine zakona OESS će igrati ključnu ulogu. Ovo će iziskivati odlučan i energičan završetak procesa sudske reforme. U tijeku naredne dvije godine, izvršit će se ponovno imenovanje svih sudaca i tužitelja, proces imenovanja bit će depolitiziran, sudski sustav će biti restrukturiran a donijet će se novi krivični zakon i zakon o krivičnom i parničnom postupku. U kombinaciji sa reformiranom policijom i novom depolitiziranom i na kvalifikacijama zasnovanoj državnoj službi, ovo će stvoriti čvrste temelje za vladavinu zakona i suzbijanje kriminala i korupcije.

Visoki predstavnik koji preuzima mandat u BiH će također biti i Posebni predstavnik Europske Unije, koja će od sljedećeg siječnja voditi policijsku misiju u ovoj zemlji, preuzimajući dužnost od UNMIBH-a.

Ova činjenica me također hrabri: ovim EU demonstrira svoju privrženost regiji. Kako Bosna i Hercegovina postaje sve više europska, Europa je više prihvaća. Umjesto da se radi na strategiji izlaza, međunarodna zajednica na čelu sa Europskom Unijom provodi strategiju ulaska – ulaska Bosne i Hercegovine u Europu. To je bila moja vizija kada sam došao, vizija koja sada postaje stvarnost.

Hvala vam na pozornosti!